

Marianne Blomqvist

Vår almanacka 1995

Namnbruket bland finländarna har ändrats en hel del under 1980-talet och därför har en revision av namnlängderna i våra almanackor blivit aktuell. Allmänheten kommer att märka att en del sällsynta namn har strukits, en del namn har flyttats och många nya namn har tagits in.

I artikeln redogör Marianne Blomqvist för de viktigaste ändringarna som kommer att införas i almanackan för år 1995. Namnen i den nya rikssvenska almanackan har tidigare presenterats i en artikel i *Språkbruk* 3/1992.

I Finland har vi under 1900-talet med rätt jämna mellanrum sett över namnlängderna i våra almanackor. Det gäller framför allt den finska och den svenska, i mindre utsträckning den ortodoxa.

Den första stora revisionen genomfördes 1908, då de mest kuriösa helgonnamnen ersattes av förnamn i verkligt bruk. Bl.a. *Remigius*, *Theofilus*, *Gallus*, *Evergistus*, *Narcissus*, *Hypotius* och *Vitalis* fick ge plats för *Ragnar*, *Ebba*, *Saga*, *Fjalar*, *Alfred*, *Oihonna* respektive *Astrid*. Finland fick därmed en profan namnlängd. Bland reviderarna fanns den gången den för denna tidskrifts läsare välkände språkvårdaren Hugo Bergroth.

Avsikten med att rätta namnlängden efter det verkliga namnbruket var att hålla namnlängden vid liv. Det innebar för det första att så många som möjligt skulle hitta sitt förnamn i almanackan och därmed kunna fira namnsdag. Att fira namnsdag var den här tiden betydligt vanligare än att fira födelsedag. För det andra skulle almanackan vara en källa för föräldrar som sökte namn för sina barn. Almanackan bedrev också namnvård genom att i regel ta in den svenska eller i svenskan mest etablerade formen av ett namn.

Samma syften har vår almanacka fortfarande. För att tjäna dem har almanackan sedan 1908 reviderats fem gånger, nämligen 1929, 1950, 1964, 1973 och 1989. Efter andra världskriget har det

som synes skett rentav vart tionde år. Förklaringen härtill är enkel: namnskicket förändras betydligt snabbare nu än förr.

Att folk än i dag firar namnsdag och är måna om att få sina namn in i almanackan, visar åtskilliga telefonsamtal, brev och insändare. Här om dagen fick jag t.ex. ett rart brev från en tioårig *Belinda*, som undrade varför hon inte hade namnsdag och om jag kunde vara så snäll och ta in hennes namn. "Ingen skillnad var i datumet, bara nånstans där det kunde vara 'ett ledigt rum'", skriver hon.

Ny namnlängd införs 1995

Vi är nu inne på ett nytt årtionde och har följaktligen en ny revision att räkna med. Den är de facto redan gjord och godkänd av Helsingfors universitet, som tills vidare har privilegium på att ge ut almanackor i vårt land och på att svara för namnen i dem. Ändringarna kommer in i almanackan för 1995.

Universitetet presenterade revideringarna vid en presskonferens den 4 februari i år. Samtliga ändringar jämte motiveringar framgår av universitetets informationsblad *Kunskapskorn* Nr 1/2.2.1993 (den svenska namnlängden) och *Tiede-vinkki* N:o 2/2.2.1993 (den finska namnlängden).

Vid revideringen har liksom tidigare principer-

na tradition, etymologisk samhörighet, språkbruk, samstämmighet mellan de finska, finlandssvenska och rikssvenska namnlängderna och i någon mån allitteration beaktats.

Språkbruket har reviderarna sedan 1980-talet kunnat mäta exakt tack vare material som visar förnamnen på alla nyfödda under 80-talet. Det gav reviderarna, professor Eero Kiviniemi och undertecknad, klart besked om att rätt stora omställningar måste göras.

I den finlandssvenska almanackan för 1995 kommer sålunda 63 namn att tas in (31 kvinnonamn och 32 mansnamn), 18 att flyttas och 8 att strykas. Längden kommer sammanlagt att bestå av 587 förnamn, av vilka 295 är kvinnonamn och 292 mansnamn.

I den finska almanackan tas 39 nya namn in, medan sex byter dag och två utgår. Den finska namnlängden kommer därmed att innehålla 752 olika namn, varav 383 kvinnonamn och 369 mansnamn.

Professor Kiviniemi har beräknat att omkring 95 % av finländarna fr.o.m. 1995 skall hitta sina förnamn i almanackan, ofta t.o.m. alla sina förnamn. Då utgår han från att t.ex. *Katharina*, *Catharina*, *Catherina* och *Catrina* firar namnsdag på Katarinadagen och att *Anne-Cathrin* firar på Anna- och/eller Katarinadagen. Samtliga förnamn som är i bruk i landet kan inte få plats i almanackan. Det är en orimlighet. Enbart bland finlandssvenskarna förekommer nämligen drygt 14 000 olika förnamn.

De nya namnen

De nya namnen i den finlandssvenska almanackan 1995 är följande. Kvinnonamn: *Alina*, *Amalia*, *Amanda*, *Andrea*, *Antonia*, *Britt*, *Britta*, *Diana*, *Elli*, *Ellinor*, *Gunnevi*, *Ingela*, *Janina*, *Jannika*, *Jeanette*, *Jessika*, *Kajsa*, *Katja*, *Karolina*, *Lina*, *Lotta*, *Lydia*, *Mia*, *Olivia*, *Pamela*, *Perinilla*, *Sabina*, *Sandra*, *Sanna*, *Tina* och *Veronika*.

Mansnamn: *Andreas*, *Benjamin*, *Ben*, *Benny*, *Conny*, *Dennis*, *Elmer*, *Engelbert*, *Fred*, *Glenn*, *Guy*, *Ingvald*, *Jens*, *Jesper*, *Jim*, *Jonatan*, *Kasper*, *Kent*, *Oliver*, *Olle*, *Petter*, *Pontus*, *Rasmus*, *Robin*, *Ronald*, *Ronny*, *Roy*, *Sebastian*, *Tobias*, *Tommy*, *Tony* och *William*.

Gemensamt för de här namnen är att de har en viss frekvens. Ribban har lagts vid 150 bärare, men vanligtvis är det fråga om betydligt fler. *Sebastian* har t.ex. 1 590 pojkar döpts till under

1900-talet fram till sommaren 1991. Enbart under 80-talet ökade antalet med 892!

En del av namnen är inte helt nya i almanackan. De har funnits där tidigare men blivit strukna, antagligen för att reviderarna uppfattat dem som urmodiga. Till dem hör *Amanda*, *Elli*, *Karolina*, *Lydia*, *Andreas*, *Benjamin*, *Kasper* och *Sebastian*.

Nykomlingar är kort- eller smekformer eller avledningar till välkända basnamn, såsom *Olle* till *Olof*, *Tommy* till *Tom* < *Thomas* och *Lotta* < *Charlotta*. Ibland kanske vi inte känner igen det gamla basnamnet, såsom i fallen *Dennis* av *Dionysius* eller *Guy* av *Guido*. Helt nya är egentligen endast *Jessika*, *Pamela*, *Glenn* och *Roy*.

De 8 namnen som utgår är: *Gunver*, *Hervor*, *Åslög*, *Botvid*, *Matts*, *Rickard*, *Une* och *Viljam*. Orsaken är: mycket låg frekvens. Gränsen har jag försökt dra vid 10 namnbärare. *Åslög* eller *Une* heter t.ex. ingen i Finland, *Gunver* heter en, *Botvid* 9 och *Hervor* 10.

Viljam ersätts av det frekventare *William*, och *Matts* och *Rickard* får representeras av skrivformerna *Mats* och *Rikard*, såsom i den rikssvenska almanackan. Det är också en gammal princip såsom ovan framgått, att endast en skrivform av namn som uttalas lika får plats i almanackan. Ett undantag kvarstår, nämligen *Göran* : *Jöran*. Det förra bärs av 3 869 personer, det senare av 8!

Hela 18 namn är tvungna att byta dag. Så sker när ett gammalt namn återintas och/eller när reviderarna strävar efter att få den finska, finländska och rikssvenska almanackan att stämma överens.

När exempelvis *Tobias* på nytt kommer in hos oss, är det naturligt att det återfår sin gamla dag den 2 november. Här står namnet i den rikssvenska almanackan, och här står *Topi*, *Topias* i den finska. För att det här skall kunna ske, måste *Ejvind* och *Öjvind* flyttas. Jag har låtit dem göra sällskap med ett annat fornnordiskt namn, nämligen *Egil*. Samtliga är dessutom rätt lågfrekventa och kan behöva stöda varandra.

Revisionen 1995 kunde ha blivit ännu mera omfattande. För detta hade det funnits stöd i datamaterialet. Men man gör ibland klokt i att skynda långsamt. Säkert är i varje fall, att en ny revision blir aktuell i början av nästa årtusende. Det finns redan namn som är på fallrepet och andra som knackar på dörren. Kanske *Belinda* finns med bland dem som blir insläppta. I så fall skall det nog komma till en hel del nya Belindor, för än så länge är det endats 35 flickebarn som döpts med det namnet i Svenskfinland.